

СУСПІЛЬНО-ГРОМАДСЬКЕ ТА РЕЛІГІЙНЕ ЖИТТЯ В ДІАСПОРІ

Наталія Даниленко
США

РОЛЬ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

В статті розглядається внесок українських жіночих організацій та, зокрема, Світової Федерації жіночих організацій у боротьбі за права людини.

Ключові слова: жіночі організації, феміністичні течії, виховна робота.

In this article author describes the contributions of Ukrainian women's organizations, especially World Federation of Ukrainian Women's Organizations to the struggle for human rights.

Key words: women's organizations, feminist movements, educational work.

Мене завжди цікавило питання, чому жінки відокремилися в жіночих організаціях? Я вже 43 роки «товчуся» і працюю в цих організаціях. Давніше мені напевно було б приємно спілкуватися-співпрацювати з вродливим «сильним» родом.

Тепер перенесімся думками в часи останньої війни. Моя чудова Волинь. З одного боку німці, з другого – совети. А в лісах жевріє від своїх рідних людей Упівців. Вони ж за ідею «вільної батьківщини» воювали та вмирили. Мій дідусь-лікар майже щонаочі їздив їх лікувати. Оперував в примітивних «шпиталях»... але без знечулення, бо ж його не було. Одної ночі зупинилася фіра з сіном. Візник тихенько постукав у двері: «Паночку – я привіз вам гостинця – шість пачок різних ліків!». Гостинець передали зі Львова – куплений за гроші від Союзу Українок Америки.

Голова СУА Олена Лотоцька, на прохання Стефанії Чижович-Пушкар, передала гроші на ліки для вояків УПА. В цей час в Америці було вже доволі мільйонових підприємств, але ніхто не догадався... тільки жінки! Дідусь написав мені: «Ти мусиш колись тим жінкам віддячитися».

«Жінка втілює ліричну вдачу і концепцію творчості,
Оскільки жінка це символ життя»

(Шіллер).

Від молодших років мене цікавило питання рівноправності між

жінкою і мужчиною. Я вражлива до будь-якої несправедливости. Наприклад в юдео-християнстві місце жінки виразне. Юдеєць молиться, дякуючи Єгови, що не створив його жінкою, спільно обвинувачують Єву в гріхопадінні – забувають, що вона була створена з Адамового ребра. Ми їм це повинні пробачити, вони в цей час не вивчали біологічної спадковости.

В сьогоднішній патріархальній системі жінки доказують свій вклад у розвиток лодства, філософії, права, культури та технології.

В книжці «Українки в історії», за редакцією д-ра історичних наук проф. Валентини Борисенко – познайомитеся з видатними жінками усіх ділянок розвитку нашої культури, особливо жінками-науковцями.

Тепер нагадую собі твердження математика Форіє (Ch. Fourier) з 1808 року: «Соціальний прогрес суспільства визначається осягом рівноправности жінок!».

Так звані «феміністичні» течії почали розвиватися ще в 243 р. до Хр., коли римлянки домагалися знесення Опційського закону, який забороняв їм появлятися прилюдно, носити прикраси, забороняв присутність із чоловіками.

Найбільш ганебним вчинком були еспанська і римська інквізиції, що панували в середньовіччі понад 200 років – знищила тортурами і паленням відьом – біля 15-ти мільйонів жінок. Ще й досі в Азії бачимо жінок, що закривають свої обличчя, не дозволяють їм провадити авта. Ми ж щасливі, бо князь Ярослав Мудрий в «Руській Правді» свідомо підкреслив гуманні права жінок.

На одному зі з'їздів Генеральної Федерації Америки виступала Корета Кінг, яка сказала: «Ми – жінки – не вимагаємо навіть 50% людських прав – тільки 49.999%».

Це деякі з причин – чому жінки в Україні почали творити виключно жіночі організації.

Перший з'їзд жінок, 100 осіб, відбувся в Станіславові у 1884 році. Не було делегаток з великої України, бо Російська імперія вимагала паспорт і поліційне підтвердження доброї поведінки. Всі наради в імперії мусіли провадитися російською мовою. В підсумках Конгресу Мілена Рудницька писала, що «Конгрес зв'язує жіночі маси з життям Нації на всіх його відтинках».

Впродовж наступного десятиліття чоловіки також почали організуватися в політичних партіях, заснували газету «Діло» у Львові. Українська преса згідливо називала Кобринську «жіночим рабіном», Олену Пчілку «впертою бабою», Мілену Рудницьку також

не обминули епітети. Уляна Кравченко написала вірш «Піонерці».

Шлях до створення Світової Федерації Українських Жіночих Організацій був доволі складний. Софія Русова в 1919 році в Кам'янці-Подільському заснувала Українську Жіночу Раду, яка увійшла в Міжнародну Жіночу Раду. В 1925 р. у Вашингтоні відбувся конгрес, в якому брали участь делегатки, Ганна Чикаленко й Олена Лотоцька. Вони провели резолюції в політичній і шкільній комісіях.

В повоєнних роках працює Об'єднання Українських Жінок в Німеччині – голова Ірина Павликовська особливо піклується політичними переселенцями з України. Тимчасом в США та Канаді на початку 20-го століття почали організовуватися жіночі прицерковні сестрицтва. В 1925 р. засновується Союз Українок Америки і в 1926 р. – Союз Українок Канади.

Після 60-ти років праці жіночого руху, в 1948 році на Світовому Жіночому Конгресі у Філадельфії заснувалася Світова Федерація Українських Жіночих Організацій. Олена Кисілевська – письменниця, редакторка журналу «Жіноча доля», сенаторка польського союму очолила СФУЖО. В основному цей рух змагав до піднесення культурного та економічного рівня української жінки, придбання їй громадських прав та участь у визвольних змаганнях народу. Виховна ділянка, а зокрема дошкілля зовсім лягла своїм тягарем на жіночі організації. Багато успіхів, часом невдачі, але найкращий осяг: «Ми витримали»! Жінки різного віку, віровизнання, з різних частин України і відмінного політичного напрямку боліли долею політичних в'язнів, дбали про дитвору, виносили українське ім'я на світову арену.

Три найголовніші завдання СФУЖО:

1. Координувати працю жіночих організацій, не порушуючи їх статутових завдань, що вимагають інтереси українського громадянства даної країни.

2. Репрезентувати організації серед українського громадянства.

3. Заступати і репрезентувати СФУЖО в міжнародних загальних і жіночих організаціях.

Від 1949 р. СФУЖО є членом Міжнародного Світового Союзу Матерів з осідком в Парижі. Створений в 1949 р. комітет «Мати і дитина» у співпраці зі ЗУАДКомітетом переселив біля 50 родин біженців з Європи.

Впродовж всіх цих років інтензивно працює провід і всі складові організації. В 60-их та 70-их роках особливий приплив молодшого членства в організації. СФУЖО розвиває важливі інтернаціональні

зв'язки. Входить в членство Об'єднаних Націй в статуті NGO (недержавних 148 Націй), СФУЖО – це перша українська організація, яка увійшла в склад Об'єднаних Націй. На інтернаціональній арені виявляє всі страхиття Советсько-Московського Союзу, обороняє політичних в'язнів, шестидесятників, засуджує голодомор. Пропагандивно успішна інтернаціональна конференція в 1975 р. в Мехико, де наші делегатки голодували під егідою д-р Марусі Бек в обороні людських прав України. Подібні конференції відбувалися в Копенгагені (1980 р.) та в Кенії – Найробі (1985 р.).

В багатьох державах, на з'їздах Міжнародних і Світових, на конференції «Прав людини в Тегерані», делегатки доповідали про побутові, професійні та національно-політичні умови жінки й родини в Україні.

Квартальник «Українка в світі» почали друкувати в 1963 р. – писали програмові, ідеологічні статті, що також ілюстрували боротьбу українки в Советському Союзі. Друкувалися численні статті, розвідки з життя і праці видатних осіб.

Чисельними виданнями ми справді повинні пишатися: «На громадський шлях» І. Павликовської, «Виховниця поколінь» Константина Малицькая, монографія «Олена Залізняк», «Холмщина та Підляшшя», двомовне видання «Український Народний Одяг», «Голод моїми очима», «Чорний біль Чернобиля», «Зі сходу на схід» і багато інших. Для здобуття фондів працюють фінансові комісії в США і Канаді.

Сьогодні головна управа СФУЖО працює в Торонто (Канада), там де є управи інших світових громадських організацій. СФУЖО розгорнуло свої крила на п'ятьох континентах земної кулі – в 25 організаціях. Кожна з них руководиться власним статутом – відповідно з вимогами даної країни. Їхні цілі й увага головно спрямовані на Батьківщину, яка побіч політичних та міжпартійних негараздів бореться з природними стихіями. Торгівля, особливо молодими жінками, набрала світового масштабу. Карають організаторів, але чому не карають чоловіків, які користуються послугами жертв? Уряди держав у багатьох випадках користають неправим підкупом. З цією жахливою пошестю борються організації СФУЖО в діяспорі і Національна Рада Жінок України, голова Ірина Голубева.

В 1997 р. в Києво-Могилянській Академії відбувся конгрес на уявний портрет засновниці-фундаторки Академії Гальшки-Єлисавети Гулевичівни. Участь взяли 6 (в той час) жіночих організацій України. Кожна з них подавала свої вимоги до тодішнього Міністер-

ства Сім'ї та Молоді, Сузанни Станік. Я тоді запропонувала головам створити надорганізацію, на взір СФУЖО, яка б вимагала від уряду потрібних постанов. І справді за півтора року створилася Національна Рада Жінок України.

Сьогодні жіночі організації України розрослися по всій Україні. Працюють у всіх ділянках, щоб покращити життя країни, особливо жінки і дитини. З листів голови Ірини Голубевої довідуюся, що в травні 2005 р. в Києві відбулася Генеральна Асамблея Європейського Центру Міжнародної Ради Жінок: приїхали делегатки з 18 країн Європи.

У вересні 2006 р. в Києві взірцево відбулася 31 Асамблея Міжнародної Ради Жінок – 293 делегатки зі 41 держави. Жодна політична акція не змогла краще пропагувати ім'я України. Саме цього року НРЖУ плянує робити заходи відкриття «Музею Українського Жіночого Руху». Успіхів, Шановні Посестри!

Тимчасом в діаспорі у СФУЖО минають декади невсипущої праці. Еліта патріоток, котрі були виховані та отримали освіту в Україні, вже відійшли у всесвіт. Провід перебрали жінки, які виховувалися у «двох освітах», Батьківщини та еміграції. Тепер поволі перебирають провід особи народжені поза межами України. Віримо, що вони йтимуть протоптаним, але дещо іншим шляхом славних засновниць.